

تأثیر کاهش دبی رودخانه‌ها بر ترکیب گونه‌ای جوامع زئوپلانکتونی در مناطق مصبی سواحل

خوزستان

سیمین دهقان مدیسه^{1*}؛ منصور خلفه نیل ساز¹؛ سارا سبزی‌زاده¹

¹ پژوهشکده آبی‌پروری جنوب کشور، موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، اهواز

*مسئول مکاتبات: s_dehghan2002@yahoo.com

چکیده: جوامع اکولوژیک به واسطه اثرات متقابل بین بیوتا و بین بیوتا و عوامل محیطی که دینامیک افراد را تحت تأثیر قرار می‌دهند، سازمان‌دهی می‌شوند. تغییرات اقلیم ممکن است به طرق غیرقابل انتظاری موجب تغییرات جوامع گردند، عوامل محیطی اثرات پیچیده‌ای بر روی افراد گونه‌ها دارند و سپس به‌طور غیرمستقیم به گونه‌های دیگر از طریق تعاملات زیستی انتقال می‌یابند. به‌تبع ورود رودخانه‌های بهمنشیر و اروندرود در غرب و رودخانه‌های سریمه و زهره در شرق سواحل خوزستان، مناطق مصبی در این سواحل نقش مهمی را در روابط و پدیده‌های اکولوژیک ایفا می‌کنند. در سال‌های اخیر با احداث سدهایی بر روی دو رودخانه کارون و دز و همچنین خشک‌سالی‌های پی‌درپی و نیز انتقال آب از سرشاخه‌ها، تغییر و تحولاتی در رژیم دبی و رسوبی رودخانه‌ها و مصب آن‌ها در ناحیه ساحلی خوزستان به وجود آمده است. زئوپلانکتون‌ها و ماکروزئوپلانکتون‌ها از مهم‌ترین حلقه‌های زنجیره غذایی آب‌های دریایی هستند که در خشک‌سالی‌های اخیر و کاهش حجم آب‌های شیرین ورودی و بالعکس افزایش بار تخلیه فاضلاب‌های مختلف صنعتی، کشاورزی و خانگی و همچنین صید بی‌رویه گونه‌های سطح بالای زنجیره غذایی، دچار تغییرات جدی در ترکیب گونه‌ای، تنوع و فراوانی شده‌اند. بر اساس مقایسه بیش از یک دهه داده‌های جوامع زئوپلانکتونی در سواحل خوزستان، به‌طور مشخص کاهش فراوانی زئوپلانکتون‌ها، افزایش تنوع و تغییر ترکیب گونه‌ای و حضور گونه‌های کاملاً دریایی از جمله ژله فیش‌ها، با کاهش دبی رودخانه‌ها و گاهی با قطع ارتباط رودخانه با ناحیه مصبی، چشمگیر بوده است. مطالعات متعددی تأثیر تغییرات اقلیم به‌خصوص نقش افزایش حرارت و CO₂ را بر جوامع پلانکتونی گزارش نموده‌اند از جمله کاهش 11 درصدی فراوانی زئوپلانکتون‌ها تحت تأثیر تغییرات اقلیم بوده است.

کلیدواژه‌ها: زئوپلانکتون، کاهش دبی رودخانه، خشک‌سالی، سواحل خوزستان